

Офіційне видання Київської Митрополії Православної Церкви України

МОЯ ЦЕРКВА

ст. 2
НОВИНИ
Чудотворні святині
в Києві

ст. 4
ОСОБИСТІСТЬ
Святий Володимир Великий —
просвітител ь Руси-України

ст. 6
ХРАМИ | ІКОНИ
Історія в графіті:
Софія Київська

ВІТАЮ ЗІ СВЯТОМ, 1031-Ю РІЧНИЦЕЮ ХРЕЩЕННЯ УКРАЇНИ-РУСИ!

ДОРОГІ БРАТИ І СЕСТРИ, ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

Вітаю вас із днем пам'яті святого рівноапостольного князя Володимира та 1031-ю річницею Хрещення Київської Руси-України!

Постать благовірного князя Володимира справедливо посідає визначне місце в історії нашого народу та Церкви. Поганин — який свідомо став християнином. Сластолюбець — який став зразком морального життя і чеснот. Князь Володимир залишив у спадок нащадкам велику державу, мати добрі відносини з якою вважали за благо всі сусідні країни. Він на ділі довів, що воля людини до пізнання істини та бажання втілювати її у власному житті — сильніші за обставини місця й часу.

Адже цим не раз ми виправдовуємо те, що належно не боремося зі злом у самих собі та у навколишньому світі. Однак приклад святого доводить нам, що можна перемогти свої гріховні пристрасті та просто життєві негативні звички та інших спрямувати до блага.

Нині ми, як і багато поколінь перед нами, користуємося плодами діл святого Володимира — можливо навіть належно не замислюючись над тим, яку роль відіграв цей святий у житті нашого

народу, а отже — кожного з нас. Націотворення, єдина держава, неозорі скарби духовної та матеріальної культури, самий напрям розвитку, вже понад тисячоліття нерозривно пов'язаний з християнською європейською цивілізацією, — все це для України не віддільне від події Хрещення, звершеного за повелінням святого Володимира.

Щоби краще роздивитися вірний шлях у майбутнє — треба добре знати про своє минуле. Вибір православної віри, зроблений його бабцею святою Ольгою, був для нього одним з важливих аргументів на користь власного рішення. Тож і ми маємо зробити висновки для сьогодення і майбутнього.

Які? Хто щиро прагне пізнати істину та втілювати її в життя — може це зробити! Хто щиро бажає відкинути гріховне життя та досягти святості — не буде зупинений на цьому шляху ніякими обставинами. Трудімося сьогодні задля розбудови Церкви й України, борімося зі злом у собі та навколишньому світі — знаючи, що

жодна добра справа не є марною, і що все, чого не вистачає нам самим, — Своєю благодаттю зміцнить та доповнить Господь!

В руках Ви тримаєте перше число газети «Моя Церква», це ще один крок у розбудові нашої єдиної Помісної Української Православної Церкви. Тієї, яку кожен з вас справедливо може вже зараз називати своєю, рідною Церквою, яка має багатосотлітню історію, але залишається сучасною. Яка втілює божественні істини — але є відкритою для всіх, хто хоче ці істини пізнати. Нехай Бог благословить добру справу як наш спільний дар до свята і як продовження праці поколінь, один з наріжних камінів якої заклав через Хрещення Руси-України святий Володимир!

Русь-Україно, бережи віру православну, в якій є твоє утвердження! •

Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній

У КИЄВІ 27-29 ЛИПНЯ З НАГОДИ СВЯТКУВАННЯ 1031-Ї РІЧНИЦІ ХРЕЩЕННЯ УКРАЇНИ-РУСИ ПЕРЕБУВАЮТЬ ЧАСТИНКА ДРЕВА ХРЕСТА ГОСПОДНЬОГО, МОЩІ СВЯТОГО АПОСТОЛА АНДРІЯ ПЕРШОЗВАНОВОГО ТА ОСВЯЧЕНА ВОДА З ВЛАХЕРНЕНСЬКОЇ ЦЕРКВИ БОГОРОДИЦІ.

Святий апостол Андрій Першозваний

СВЯТИНІ ПЕРЕДАНІ ДО ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ УКРАЇНИ ВІД МАТЕРИНСЬКОЇ ЦЕРКВИ КОНСТАНТИНОПОЛЯ З БЛАГОСЛОВІННЯ ВСЕЛЕНСЬКОГО ПАТРІАРХА ВАРФОЛОМІЯ.

ЧАСТИНКА ДРЕВА ХРЕСТА ГОСПОДНЬОГО — це частинка Животворчого Хреста на якому було розп'ято Господа нашого Ісуса Христа. Хрест Господній шанується тому, що на ньому були очищені гріхи всього людства і через Воскресіння з мертвих Розп'ятих на Хресті подолав смерть. Животворчим він називається через дарування життя вічного після хресної смерті Ісуса Христа, а також через чудеса, що сталися при віднайденні Хреста.

МОЩІ СВЯТОГО АПОСТОЛА АНДРІЯ ПЕРШОЗВАНОВОГО перебували у м. Патри (Греція) до 357 року, коли за наказом імператора Костянтина II (337-261 рр.), сина Костянтина Великого, були перенесені до столиці Константинополя. 30-го березня вони були покладені у престіл храму Святих Апостолів.

Храм Богородиці у Влахерні, звідки була привезена ОСВЯЧЕНА ВОДА, збудований імператрицею Пульхерією у проміжку 450–453 рр. У 1434 році, незадовго до падіння Константинополя, храм повністю згорів. Збереглося, однак, джерело у храмі. До 1867 року земля, де було джерело, належала туркам. Проте її вдалося купити православним грекам, й над цим місцем була побудована нова Церква. Тип Богородиці Влахернської вже став відомий цілому християнському світові. На ньому Богородиця зображена в повний зріст. Вона звернена ликом до нас і молитовно тримає руки догори. На грудях у Богородиці медальйон, де зображений благословляючий Христос. •

ВІННИЧИНА

МИТРОПОЛИТ СИМЕОН БЛАГОСЛОВИВ ЧЕРГОВИЙ ВАНТАЖ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ В ЗОНУ ПРОВЕДЕННЯ ООС

В червні в зону проведення Операції об'єднаних сил відправився черговий гуманітарний вантаж Вінницько-Барської єпархії ПЦУ. На території Спасо-Преображенського кафедрального собору м. Вінниці митрополит Вінницький і Барський Симеон відправив молебень та благословив цю допомогу.

На схід будуть доставлені продукти, взуття, засоби особистої гігієни та побутова хімія.

А також подарунки для дітей з дитячого будинку, що розташований у с. Ласточкино під Авдіївкою. Для малечі єпархія передає нові іграшки, одяг, взуття і, звичайно, солодощі. Частина вантажу призначена для стареньких та людей з інвалідністю, які мешкають у Будинку милосердя при храмі архістратига Божого Михаїла у с. Новомихайлівка. Серед іншого сюди буде доставлена пральна машина. •

ВШАНУВАННЯ ЗАГИБЛИХ У РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ ГЕРОЇВ КОЗЯТИНЩИНИ

19 липня в місті Козятині біля пам'ятного знаку загиблим героям відбувся мітинг-реквієм. У цей день виповнилося 5 років, як Козятинщина отримала першу сумну звістку про загибель на війні захисника Батьківщини Володимира Чорноуса. З благословіння Високопреосвященного Михаїла, архієпископа Вінницького

і Тульчинського, благочинний Козятинського району протоієрей Роман Масира взяв участь у скорботних заходах.

За 5 років війни на полі бою загинуло сімнадцять козятинчан. Царство небесне, Вічна пам'ять захисникам, усім героям, які віддали життя своє за незалежність України. •

ДОНЕЧЧИНА

У ПРИФРОНТОВОМУ СЕЛИЩІ ЗАЙЦЕВОМУ ЗАКЛАЛИ КАМІНЬ ПІД БУДІВНИЦТВО ПЕРШОГО ХРАМУ ПЦУ

У селищі, що знаходиться поблизу лінії розмежування, заклали перший камінь фундаменту майбутнього Свято-Покровського храму Православної Церкви України. Камінь закладв Благочинний Бахмутського округу отець Павло: «Не зважаючи на неймовірну спеку, під звуки вибухів

відбулась велична подія! Сподіваємось наші мрії здійснять, а сподівання справдяться. Цей день увійде в історію селища». Отець Павло привіз із собою дві ікони. Володимирську ікону Божої Матері, яка була передана з самого Афону, та Іверську ікону Божої Матері, яка мироточить. •

ВОЛИНЬ

НА ВОЛИНІ ТРИ ПАРАФІЇ МОСКОВСЬКОГО ПАТРІАРХАТУ ПРИЄДНАЛИСЯ ДО ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ УКРАЇНИ

За повідомленням Управління Волинської єпархії, процес відновлення єдності громад з Православною Церквою України триває. Канцлер єпархії протоієрей Микола Цап зазначив, що парафії сіл Романів Луцького районного деканату, Ясенівка Рожищанського та Борочиче Горохівського, які вийшли з РПЦвУ, митропо-

лит Михаїл прийняв у Волинську єпархію ПЦУ. Так, станом на червень 2019 року після вручення Вселенським Патріархом Синодального Томосу про визнання автокефалії Української Церкви, Волинська єпархія збільшилася на 78 парафій. З них 13 парафій увійшли до складу ПЦУ разом зі священниками. •

ПОЛТАВЩИНА

АРХІЄПИСКОП ФЕДІР ОСВЯТИВ КАПЛИЧКУ НА ЧЕСТЬ БЛАГОВІРНОГО КНЯЗЯ ІГОРЯ

Архієпископ Полтавський і Кременчуцький Федір звершив чин освячення каплички на честь благовірного князя Ігоря на території військової частини А0312 ГУ оперативного забезпечення Збройних Сил України у селі Олексіївка Полтавського району.

«Сьогодні ми довершили велику працю рук і освятили цю каплицю, — сказав у своєму слові, звертаючись до всіх присутніх військовослужбовців частини, архієпископ Федір. — Віра в Бога закладена в людську душу, в людське серце, в людське єство. І цей храм буде вам допома-

гати пам'ятати про Бога, бо людині з вірою жити набагато легше. Дякуйте Богу завжди, просіть у нього благодаті. Дякую за вашу працю, і хай вам Бог допомагає!»

У дарунок владика передав начальнику частини полковнику Ігорю Іванченку ікону архістратига Михаїла для каплички.

Капличка розташована поблизу пам'ятного знака, де зазначено, що в роки Другої світової війни під час окупації тут розташовувався нацистський концтабір для військовополонених, де було закатовано півтори тисячі вояків. •

МИТРОПОЛИТ ЕПІФАНІЙ ВЗЯВ УЧАСТЬ У ВІДЗНАЧЕННІ ДНЯ ТЕЗОІМЕНІТСТВА ВСЕЛЕНЬСЬКОГО ПАТРІАРХА ВАРФОЛОМІЯ

В день пам'яті святих апостолів Варфоломія і Варнави Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній з делегацією Православної Церкви України молився під час літургії у Патріаршому храмі св. Георгія на Фанарі (Стамбул).

За богослужінням молилися Вселенський Патріарх Варфоломій, архієпископ Афінський і всієї Еллади Ієронім, представник Олександрійського Патріарха митрополит Нігерійський Олександр, представник Єрусалимського Патріарха архієпископ Антідонський Нектарій, ієрархи Вселенського Патріархату та Церкви Еллади.

Після богослужіння Блаженніший Митрополит Епіфаній виголосив привітальне слово та вручив Його Всесвятості пам'ятний подарунок. •

ДЕЛЕГАЦІЯ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ УКРАЇНИ ВІДВІДАЛА СВЯТУ ГОРУ АФОН

З благословіння Блаженнішого Митрополита Київського і всієї України Епіфанія наприкінці червня делегація помісної Української Православної Церкви відвідала святині Афону.

До складу делегації увійшли прот. Іван Хомин, прот. Василь Лило, прот. Ярослав Чорненко, прот. Юрій Юрченко, диякон Діонісій Лахтадир та диякон Михайл Грубняк. Під час свого перебування на Святій Горі духовенство нашої Церкви співслужило братії монастиря Ксенофонт та приступали до таїнства св. Євхаристії в монастирі Пантократор.

Також делегація відвідала низку інших монастирів, зокрема Іверон, де було звершено молебень перед чудотворною Іверською іконою Божої Матері, Філофей, Есфігмен, Каракал та скити св. Іллі й св. Андрія Першозванного. •

ДЕЛЕГАЦІЯ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ УКРАЇНИ ВІДВІДАЛА КОНСТАНТИНОПОЛЬ

До складу делегації увійшли заступник голови Управління зовнішніх церковних зв'язків архієпископ Рівненський і Острозький Іларіон, а також архимандрити Кіріон (Інасарідзе) та Онуфрій (Ляда).

У перший день перебування в Константинополі священнослужителі Православної Церкви України помолились за Божественною літургією у кафедральному храмі Вселенського Патріарха — Свято-Георгіївському соборі на Фанарі. Під час відправи українські священнослужителі приступили до таїнства святої Євхаристії. Наступного дня, 12 липня, в день пам'яті святих першOVERХОВНИХ апостолів Петра і Павла, архієпископ Рівненський і Острозький Іларіон, у співслужінні духовенства Константинопольського Патріархату та Православної Церкви України, очолив Божественну літургію у Влахерненському храмі Константинополя. •

ІЄРАРХИ ПЦУ ПРИВІТАЛИ АРХІЄПІСКОПА АМЕРИКИ ЕЛПІДОФОРА З ІНТРОНІЗАЦІЄЮ

З благословіння Блаженнішого Митрополита Київського і всієї України Епіфанія речник Київської Митрополії та заступник голови Управління зовнішніх церковних зв'язків архієпископ Чернігівський і Ніжинський Євстратій та архієпископ Сімферопольський і Кримський Климент взяли участь у конференції з питань релігійної свободи, організованої Державним департаментом США.

Під час перебування на конференції представники Православної Церкви України особисто привітали Архієпископа Америки Елпідифора (Вселенський Патріархат) з інтронізацією. Також владики Євстратій та Климент мали нагоду привітатися з Патріархом Святого Града Єрусалима і всієї Палестини Феофілом III. •

28 ЧЕРВНЯ

ЗАКЛАДЕННЯ НАРІЖНОГО КАМЕНЮ ПІД БУДІВНИЦТВО СВЯТО-ВОСКРЕСЕНЬСЬКОГО ХРАМУ В ТЕРНОПІЛІ

Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній звершив закладення наріжного каменю під будівництво Свято-Воскресенського храму в м. Тернопіль. •

29 ЧЕРВНЯ

ЛІТУРГІЯ ТА ЛІТІЯ ЗА ПОЛЕГЛИМИ ВОЇНАМИ УПА В УРОЧИЩІ ЗІМНЕ

«Наша Українська земля рясно окроплена кров'ю славних героїв, які мріяли про незалежність, а сьогодні ми маємо можливість вільно збиратися, вільно молитися своєю українською мовою і дякувати Богові за всі Його благодіяння», — сказав Митрополит Епіфаній, звертаючись до вірян, які прийшли віддати шану українським воїнам, котрі 75 років тому поклали свої життя, захищаючи Батьківщину. •

30 ЧЕРВНЯ

БОГОСЛУЖІННЯ У СВЯТО-ГЕОРГІЙСЬКОМУ МОНАСТИРІ НА КОЗАЦЬКИХ МОГИЛАХ

«Ми звершили особливу молитву за козаків та селян, що віддали своє життя за православну віру та захист Батьківщини. Надихаючись їхнім прикладом, сьогодні на Сході України наші мужні захисники не шкодують власного здоров'я та життя, оберігаючи нашу землю від російського агресора», — звернувся до присутніх зі словом проповіді Предстоятель після Божественної літургії в Свято-Георгіївському чоловічому монастирі на Козацьких могилах (с. Пляшева, Рівненщина). •

7 ЛИПНЯ

СВЯТКОВЕ БОГОСЛУЖІННЯ В МАНЯВСЬКОМУ ЧОЛОВІЧОМУ МОНАСТИРІ

Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній відвідав Хресто-Воздвиженський Манявський чоловічий монастир, що на Прикарпатті. Божественну літургію було відслужено в літній каплиці на честь преподобних Іова та Феодосія Манявських. •

12 ЛИПНЯ

ВІЗИТ ПРЕДСТОЯТЕЛЯ ДО ЧЕРКАСЬКОЇ ЄПАРХІЇ

Митрополит Київський і всієї України Епіфаній звершив Божественну літургію в храмі на честь святих апостолів Петра і Павла, що в місті Тальному Черкаської області: «Ці два велети духу, ці ревні служителі не тільки проповідували, але й втілювали Божу істину своїми справами, тому ці апостоли — зразок для кожного з нас у повсякденному житті. Тверда і непохитна віра та справи милосердя й служіння ближнім роблять нас послідовниками апостолів». •

20 ЛИПНЯ

АРХІПАСТИРСЬКИЙ ВІЗИТ У СЕЛО КАРАПИШІ НА КИЇВЩИНІ

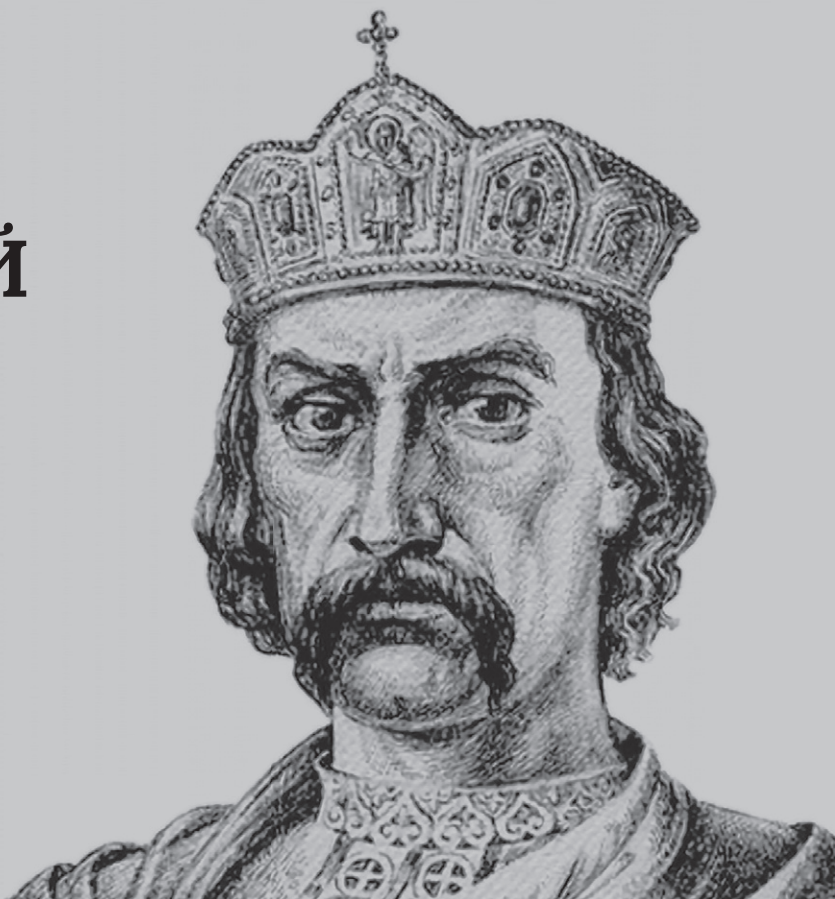
Предстоятель Православної Церкви України Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній очолив урочисту Божественну літургію в Свято-Михайлівському храмі, громада якого перед Пасхою приєдналася до єдиної помісної Православної Церкви України.

«Ми маємо в цьому історичному році яскравий приклад того, як Господь чує нас та виконує прохання. Наприкінці минулого року і на початку цього року ми пережили справді історичну подію — за нашими молитвами Господь подарував нам той довгоочікуваний дар свободи і незалежності нашої визнаної Української Православної Церкви, який наш народ очікував тривалий час», — наголосив Предстоятель, згадуючи, що віряни Карапишів понад 10 років молилися за визнану незалежну Українську Церкву. •

СВЯТИЙ РІВНОАПОСТОЛЬНИЙ КНЯЗЬ ВОЛОДИМИР ВЕЛИКИЙ

ПРОСВІТИТЕЛЬ РУСИ-УКРАЇНИ

НЕПЕРЕСІЧНОЮ І ЗНАЧИМОЮ Є ПОСТАТЬ РІВНОАПОСТОЛЬНОГО КНЯЗЯ ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО. ЗАВДЯЧУЮЧИ ЙОМУ РУСЬ-УКРАЇНА ТА ВСІ НАВКОЛИШНІ ЗЕМЛІ, А ТАКОЖ СУЧАСНІ ПІВНІЧНОЄВРОПЕЙСЬКІ КРАЇНИ ОТРИМАЛИ БЛАГОДАТНІ ЗЕРНА ВІРИ ХРИСТОВОЇ, ЯКІ РОЗРОСЛИСЯ, ПОДІБНО ДО ЄВАНГЕЛЬСЬКОГО ГІРЧИЧНОГО ЗЕРНА, У ВЕЛИЧНЕ ДЕРЕВО ЗІ ЩЕДРИМИ ПЛОДАМИ. ОДНАК ЗВЕРТАЮЧИСЬ ДО ПОСТАТІ РІВНОАПОСТОЛЬНОГО КНЯЗЯ ВОЛОДИМИРА, МИ МАЄМО ТАКОЖ ПАМ'ЯТАТИ ПРО ТЕ, ЩО ПРОПОВІДЬ ХРИСТИАНСТВА НА НАШИХ ЗЕМЛЯХ ВІДБУВАЛАСЯ НАБАГАТО РАНІШЕ ВІД ДАТИ ОФІЦІЙНОГО ХРЕЩЕННЯ РУСИ-УКРАЇНИ (988 Р.).

Можна впевнено говорити про неодноразові навернення наших прашурів до віри Христової. Як відомо, перші зерна Євангельської науки в нас були засіяні ще в часи святого апостола Андрія Першозваного, а згодом братів Кирила і Мефодія, князя Оскольда та рівноапостольної княгині Ольги. Вони звершували благовісницьку місію ще до офіційного хрещення при св. рівноапостольному князі Володимирі Великому.

Про наші землі та людей (скіфів і сарматів) як про тих, що прийняли Христа, знаходимо свідчення у Священному Писанні, а саме в книзі Діянь та посланнях апостолів. Повіdomляють нам про це у своїх творах також Тертуліан (близько 160–220 рр.), св. Афанасій Олександрійський (близько 300–373 рр.), св. Єпіфаній, єпископ Констанцький (близько 314–367 рр.), святитель Іоан Золотоустий (близько 347–407 рр.), Євсевій Ієронім (330–420 рр.), блж. Феодорит Кирський (390–457 рр.). У кінці III–IV століть нам відомо вже про декілька єпархій, що проіснували тут досить довго. Зокрема єпархії Скіфська, Херсонська, Готська, які знаходилися в юрисдикції Константинопольського Патріарха.

Ставши єдиним князем Русі-України, Володимир розширив межі своєї держави від Балтійського моря на півночі до ріки Буг на півдні. Багато нечестивих справ було здійснено князем у язичницькій омані, однак згодом князь зрозумів згубність язичницьких звичаїв.

Хрещенню самого Володимира передувала довга внутрішня боротьба та сліпоту тілесна як вияв Божого чуда. Під час таїнства Хрещення князь зцілювався від своєї тілесної та душевної недуги. Князь Володимир був наречений у святому Хрещенні Василієм. Після одруження з візантійською царівною Анною в місті Херсонесі було побудовано на згадку про хрещення храм в ім'я святого пророка Предтечі і Хрестителя Господнього Іоана.

У Київ князь Володимир та княжна Анна привезли все, що було необхідне для Євангельського благовістя та богослужіння. Великими святинами Русі-України стали мощі священномученика Климента, єпископа Римського (+ 101 р.; пам'ять — 25 листопада), і його учня Фіви. Ймовірно, що Володимир разом з рукою порфірородної царівни отримав корону кесаря, що засвідчують його монети, на яких він фігурує у відповідному вбранні.

Із прийняттям християнства в нас поступово з'являється велика кількість храмів, які оздоблюються мозаїками та фресками. На тих місцях, де раніше стояли ідоли, постають церкви. Серед них варто назвати передовсім новозбудований храм (988 р.) на честь святителя Василя Великого, розташований на пагорбі, де стояв ідол Перуна, неподалік

Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря. У 989 році на тому місці, де прийняли мученицьку смерть варяги Феодор та Іоан, відбулося закладення храму на честь Пресвятої Богородиці (Десятинного). Дуже рано на київських горах оселяються ченці-подвижники, з'являються перші монастирі. Адже князь Володимир мав традицію на свята накривати три трапези, з них першу — «митрополиту з чорноризцями (монахами) і зі священниками». А де чорноризці, там, зрозуміло, і монастирі. У час хрещення Русі першим Київським митрополитом

Михаїлом був збудований Свято-Михайлівський Золотоверхий монастир (989 р.), який і став на певний час місцем осідку руського першосвятителя. Святий Михаїл — сирієць за походженням (за іншими літописними відомостями родом із Болгарії). Він був глибоко освіченим й вельми вправним учителем у проповіді слова Божого. Вирізнявся високим святим життям, яке поєднував зі смиренністю та лагідністю і належною батьківською суворістю до ввічених його піклуванню словесних овець стада Христового.

Труди рівноапостольного князя Володимира і Київського митрополита

Михаїла дали чудові плоди. Глибока віра й любов рівноапостольного князя Володимира надихали і печерську братію на самовіддане аскетичне життя. Цей подвиг описали в своїх посланнях єп. Володимиро-Суздальський Симон (+ 1226 р.) та ігумен Полікарп. Пізніше, додавши до цих творів певні початкові відомості з «Повісті минулих літ» преподобного Нестора, було сформовано «Патерик Пе-

**У ЧАС ХРЕЩЕННЯ РУСІ
ПЕРШИМ КИЇВСЬКИМ
МИТРОПОЛИТОМ
МИХАЇЛОМ БУВ
ЗБУДОВАНИЙ СВЯТО-
МИХАЙЛІВСЬКИЙ
ЗОЛОТОВЕРХИЙ
МОНАСТИР (989 Р.),
ЯКИЙ І СТАВ НА
ПЕВНИЙ ЧАС МІСЦЕМ
ОСІДКУ РУСЬКОГО
ПЕРШОСВЯТИТЕЛЯ**

черський». Немало лаврських преподобних ставали архіпастирями Церкви. Наприклад, єп. Симон, єп. Лаврентій, єп. Новгородський Микита (+ 1108 р.) та ін. Засновники Печерської обителі преподобні Антоній, Варлаам і Феодосій з усіма знайомими та невідомими церковній історії подвижниками завжди будуть залишатися для всіх нас прикладом істинного чернечого подвигу.

За літописним свідченням, особливу увагу блаженний князь Володимир зосереджував на розвитку духовної освіти для народу. Християнство стало для святого Володимира джерелом духовного світла, що просвітило не тільки його серце, але й розум. Любов до книги та даний ним наказ брати дітей зі знатних родин й віддавати на навчання священникам для утвердження новопросвічених людей у вірі, зробили його істинним батьком нашої просвіти й тим, хто заклав основи всієї нашої духовної культури, яка у своєму зародку була глибо-

КИЇВ ДЛЯ ВСІХ НАС — ЦЕ ДРУГИЙ ЄРУСАЛИМ, ЦЕ ЗНАМЕННЯ ПЕРЕМОГИ СВІТЛА НАД ТЕМРЯВОЮ, ПРАВДИ НАД НЕПРАВДОЮ, СИЛ ДОБРА НАД СИЛАМИ ЗЛА

ко напоєна духом Православ'я. У «Повісті минулих літ» повідомляється про те, що святий князь Володимир Великий відкрив у Києві при Десятинній церкві школу «книжного вчення». І це цілком зрозуміло, бо християнство неможливе без просвіти, без книги та без освічених людей. Тому з розповсюдженням християнства паралельно відбувалося й поширення мережі шкіл. Навчання базувалося також на вивченні богослужбової та богословської літератури, церковного співу та уставу. Першими «букварями» досить довгий час були такі книги, як «Псалтир» і «Апостол». Завдяки цьому храми Божі ставали всенародними училищами віри.

Святий рівноапостольний князь Володимир — справді визначальна постать у нашій історії. Велич його християнського та державного подвигу оцінили вже його сучасники. Також великою справою рівноапостольного князя, за яку він отримав всенародну любов, була милостиня і піклування про бідних, хворих, вдів та сиріт.

Блаженна кончина святого рівноапостольного великого князя Володимира настала 15 липня 1015 року в селі Берестове, поблизу Києва. Тридцять п'ять років правив великий князь на Київському престолі — вісім перед хрещенням та двадцять сім після. Похоронений він був у Десятинному храмі, гірко оплаканий всім народом. При великому князі Київському Ярославі Мудрому (+ 1054 р.) Церква вже шанувала пам'ять святого князя Володимира, просвітителя Руси. Митрополит Київський Іларіон у своєму похвальному слові князю Володимирі (1050 р.) називає його блаженним і рівним Костянтину Великому, а також апостолом Руської Землі.

Хоч святий князь Володимир був сином Київського князя Святослава (972 р.), пам'ять про хрестителя Русі тісно пов'язана з його бабусею блажен-

ною княгинею Ольгою, яка упокоїлася 11 липня 969 року. Перепоховання тіла своєї бабусі Ольги та перенесення його в Десятинну церкву було здійснене рівноапостольним князем Володимиром вперше в історії Руси-України. Цим великий князь, вшановуючи пам'ять блаженної Ольги, сподівався на її прославлення через чудеса. До монголо-татарського поневолення Господь прославив мощі рівноапостольної Ольги, і через це її канонізація відбулася досить швидко, зразу ж після причислення до лику святих князів страстотерпців Бориса і Гліба (у хрещенні Романа і Давида — синів рівноапостольного князя Володимира), преподобних Києво-Печерських Феодосія та Микити, єпископа Новгородського. Страстотерпці Борис і Гліб, яких було вбито рідним братом Святополком, прозваним через це в народі Окаянним, стали першими прославленими та канонізованими українськими святими, що засіяли в нас після святого хрещення 988 року. Сини св. рівноапостольного князя Володимира Великого, перші страстотерпці землі Української, стали покровителями миру і спокою в наших землях, що їх так бракувало в часи князівських міжусобиць. Питання миру та єдності в Україні є актуальним і в наші дні. Тому таким важливим є відновлення нашої церковної, історичної та національної пам'яті.

У час, коли влада над Київською Митрополією була захоплена Московським Патріархатом (XVII ст.), зникла усипальниця св. Володимира в Софії. Його мощі були покладені в спеціальному ковчезі в північному вівтарі св. Георгія. Усипальниця ж була перебудована на Благовіщенський вівтар. У другій половині XIX століття в Києві були споруджені та освячені храм (1896 р.) та пам'ятник (1888 р.) на честь святого рівноапостольного князя Володимира. Попри всі вікові намагання Москви зробити себе ключовою спадкоємицею спадку князя Володимира, історичні реалії не змінити. Велике Московське князівство утворилось набагато пізніше. Тому саме Київ зі своїми давніми святинами — Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирем (989 р.), Святою Софією Київською (1011 р.), Свято-Успенською Києво-Печерською лаврою (1051 р.), Свято-Михайлівським Видубицьким монастирем (1070 р.) є свідками всіх процесів, пов'язаних із християнізацією Київської Руси-України, зросту

духовної, інтелектуальної та культурної могутності неосяжної Київської держави. З часу прийняття християнства й до наших днів Київ для всіх нас — це Другий Єрусалим, це знамення перемоги світла над темрявою, правди над неправдою, сил добра над силами зла.

“ ЯКЩО ПЕРШЕ ХРЕЩЕННЯ МИ ОТРИМАЛИ ЗА ЧАСІВ СВЯТОГО ВОЛОДИМИРА, ТО ТОМОС — ЦЕ ДРУГЕ ХРЕЩЕННЯ УКРАЇНИ, БО МИ ОТРИМУЄМО СВОЮ НЕЗАЛЕЖНУ УКРАЇНСЬКУ ЦЕРКВУ

Блаженніший
Митрополит Епіфаній

Визначальний вияв цього знамення ми всі мали змогу побачити 6 січня 2019 року. Саме цього дня Вселенський Патріарх Варфоломій вручив Блаженнішому Митрополиту Епіфанію, як Предстоятелю помісної Української Православної Церкви, Синодальний Томос про автокефалію — адміністративну незалежність на рівні з усіма іншими помісними Православними Церквами світу. Ця подія, яка без перебільшення стала для нашого народу другим Хрещенням, зруйнувала понад трьохсотрічні духовні пута Москви і назавжди вписана в історію України, як і справа звершена рівноапостольного князя. І хоч на наших землях ще триває видима та невидима боротьба між добром і злом, ми твердо віримо в перемогу правди — в нашу перемогу. Адже подібно до того, як святий Володимир скинув язичницьких ідолів, так будуть посоромлені всі ті, хто протривить-ся Божій правді та Його Заповідям. •

ІСТОРІЯ В ГРАФІТІ: ЩО СТІНИ СОФІЇ РОЗКАЗУЮТЬ ПРО СВЯТОГО КНЯЗЯ ВОЛОДИМИРА

НАСТІННИЙ ЖИВОПИС СВЯТОЇ СОФІЇ КИЇВСЬКОЇ Є БЕЗПЕРЕЧНО НАЙДАВНІШИМ АВТЕНТИЧНИМ ДЖЕРЕЛОМ ІСТОРІЇ, ЯКЕ СЯГАЄ ДОБИ ХРЕЩЕННЯ РУСІ.

Завдяки графіті дослідники встановили, що собор був побудований вже в другому десятиріччі XI століття, та підтверджують заснування Софії святим князем Володимиром. Фрески та настінний живопис проияли актуальною темою хрещення Руси-України та прославленню святого благовірного князя Володимира та його дружини Анни.

Досліджуючи фрески двох сходових веж собору, по яких в давнину піднімалася на хори княжа родина зі своїм почтом, український історик-культуролог, музеєзнавець, доктор історичних наук Надія Нікітенко вказує, що на них зафіксовано укладення русько-візантійського династичного союзу, який поклав початок хрещенню Русі (рубж 987/8 рр.), а також детально описує розпис південної вежі, яка отримала назву «Посли Володимира на прийомі у імператора Василя II» та північної — «Коронація Анни». Ці фрески відтворюють обставини й церемоніал прийому послів і царських заручин — останні традиційно супроводжувались у Візантії коронацією нової цариці. Фрески зафіксували кульмінаційні епізоди цих подій — всенародне вшанування послів на іподромі та їхній прийом у палаці (у південній вежі, що веде на «чоловічу» половину княжих хорів); публічне проголошення нареченої київського князя царицею учасниками урочистого парад у Трибуналі ареї — палацовому майдані з трибуною (у північній вежі, якою піднімалася на «жіночу» половину хорів княгиня).

На фресках також є зображення Василя II, адже собор виник за часів правління цього імператора, і за його царювання були встановлені тісні ро-

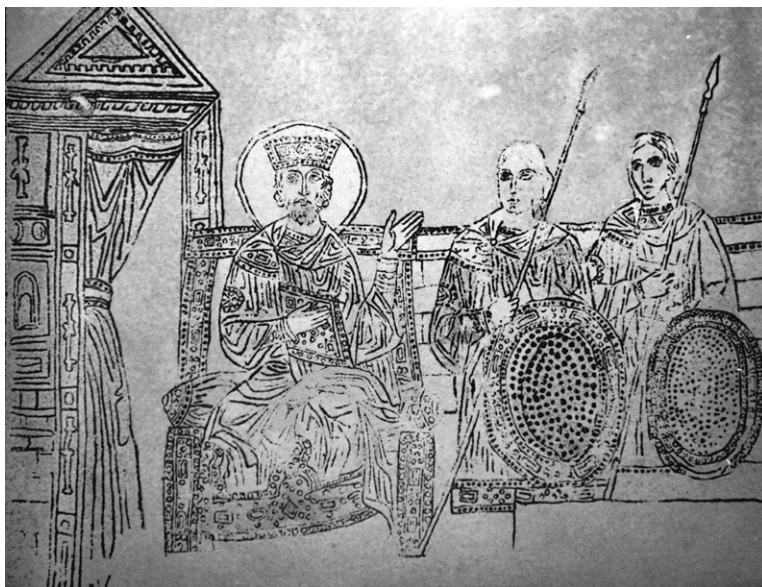
динні зв'язки між обома правлячими дворами Візантії і Русі, адже сестра імператора принцеса Анна Порфірородна вийшла за київського князя Володимира Великого. Цей шлюб знаменував собою тріумфальне входження Русі до християнського світу. Фрески північної вежі свідчать, що ймовірно, 1 січня 988 р., відбулась і коронація Анни як нареченої київського князя Володимира. Володимир разом «з рукою» порфірородної царівни отримав корону кесаря, що засвідчують його монети, на яких він фігурує у відповідному

вбранні. Факт заручин Володимира з Анною на самому початку 988 р. підтверджують давні французькі документи. Вже саме християнське ім'я Володимира — Василь — свідчить, що він приєднався до християнської спільноти на день пам'яті св. Василя Великого, тобто 1 січня, коли відзначались іменини імператора, отримавши у відповідності з візантійськими церемоніально-дипломатичними нормами ім'я свого хрещеного батька — Василя II.

Отже, зафіксовані фресками Софії заручини князя Володимира й Анни в Константинополі на початку січня 988 р. — важливе свідчення того, що на той час Володимир уже не був язичником, бо заручився з принцесою. Це говорить на користь висновку про двоетапне хрещення і одруження князя: оголошення в Києві (чи Василеві) передувало заручинам в Константинополі, прийняття тайства хрещення в Корсуні — весіллю.

Усе це засвідчує той факт, що обидві дати особистого хрещення Володимира, які містять у собі вітчизняні та іноземні джерела — 987 і 988 рр., є достовірними: перша відображає акт оголошення Володимира в Києві або Василеві, друга — його остаточне хрещення в Корсуні.

Зазначимо, що Свята Софія Київська зберігає найбільший у світі ансамбль унікальних мозаїк і фресок першої чверті XI ст. — 260 м кв. мозаїк та 3000 м кв. фресок. •

Князь Володимир за-
бажав спорудити ка-
мінну церкву святої
Богородиці. Практики
будівництва мурова-
них християнських
храмів на Русі фактич-
но не було, а задума-
ний храм, як показало будівництво, проектувався
досить масштабним. Куратором грандіозного будів-
ництва був сам князь Володимир, певну роль у цій
справі відіграла й княгиня Анна.

989 – 996 роки

1240 рік складала приблизно 32×42 м. Висота споруди могла досягати 30 метрів (співмірно з дев'ятиповерховим будинком нашого часу).

12 (чи 11) травня 996 року Десятинна церква була освячена в пам'ять Успіння Богородиці, яке традиційно святкується в серпні.

В 996 році Князь Володимир побачив, що церкву завершено, і справив тоді празник великий, і тоді ж взяв на себе зобов'язання віддавати на цю церкву одну десяту «од маєтності своєї і од городів». Поняття церковної десятини закріплено було в збірнику законів, відомих як Статут князя Володимира. Дослідники вважають цей документ продуктом дещо пізнішого часу, але, як би там не було,

в ньому зафіксовано сам факт існування церковної десятини як податку з доходів спочатку лише на користь церкви Богородиці в Києві. Запровадження князем Володимиром церковної десятини на користь церкви Богородиці закріпило за нею не лише статус головного храму держави, а й неформальну назву — Десятинна.

Клір Десятинної церкви

Клір Десятинної церкви формувався зі священників, яких привіз з Корсуня князь Володимир, духовенства діючих київських церков, та священників, що прибули з Константинополя разом з князевою дружиною Анною. Останні, безумовно відігравали провідну роль в організації церковного життя в Києві.

Місце для зведення церкви — центр так званого міста Володимира неподалік князівського палацу (поруч з існуючою на той час дерев'яною Василівською церквою та місцем колишнього капища) на території двору.

Внаслідок кількох розкопок упродовж майже двохсот років археологи прийшли до висновку, що Десятинна церква будувалася в кілька етапів: первісна споруда, яку було освячено 996 року, з часом добудована, так що остаточні розміри церкви на

МИТРОПОЛИТ ЕПІФАНІЙ ОХРЕСТИВ 9 ДІТЕЙ

ЦЕ БУЛО ПЕРШИМ ТАЇНСТВОМ ХРЕЩЕННЯ І МИРОПОМАЗАННЯ ДЛЯ БЛАЖЕННІЙШОГО МИТРОПОЛИТА ЕПІФАНІЯ, ЯКЕ ВІН ЗВЕРШИВ ПІСЛЯ ІНТРОНІЗАЦІЇ В СВЯТІЙ СОФІЇ КИЇВСЬКІЙ.

Родина Родікових у 2014 році стала вимушеними переселенцями через початок російсько-української війни на Сході України. Володимир Родіков разом зі своєю дружиною Діаною проживали у Макіївці, але з початком бойових дій переселилися до с. Липовий Скиток на Київщині. Загалом сім'я Родікових складається з 12 дітей — 5 рідних і 7 прийомних.

В лютому у Варваринському приділі Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Предстоятель Православної Церкви України Митрополит Київський і всієї України Епіфаній звершив таїнство Хрещення і Миропомазання над 9 дітьми родини, які самі виявили бажання охреститися. Батько Володимир після Хрещення у своїй розмові з Блаженнішим Митрополитом Епіфанієм розповів, що у родині немає поділу на своїх дітей і чужих, адже вони всі разом складають єдину і дружню сім'ю.

Предстоятель Української Церкви привітав усіх дітей з прийняттям першого таїнства в їхньому житті і виголосив повчальне слово про важливість і необхідність Хрещення для кожної людини.

На завершення Його Блаженство новоохрещеним дітям надів натільні хрестики і передав усім присутнім в храмі солодкий подарунок. •

Сьомий Вселенський Собор 787 року (фіксує чи перемогу над іконоборством) своїм 7 правилом визначив, що при освяченні храму «треба покласти в них мощі з належною молитвою», чин освячення передбачає обов'язкове вкладання в престол з боку до горнього місця мощей святого чи святих у скриньці. В основу Десятинної церкви покладено мощі святого папи Климентія, даремно ж Десятинну церкву окремі джерела називали церквою святого Климентія.

У «Слові на оновлення Десятинної церкви», написаному в XII ст., що фактично є панегіриком святому Климентію, папу названо «істинним заступником» Русі та її небесним покровителем. Мощі папи Климентія були великою святинею,

відігравали важливу роль у процесі становлення Київської Митрополії.

У давньоруський період Десятинна церква зазнала кількох розорень: це пожежа 1017 року, мародерство військ князя Андрія Боголюбського в 1169 році, потім ще Рюрика Ростиславича в 1203 році.

До руйнації 1240 року Десятинна церква зберігали найзначніший сакральний об'єкт — мощі святого Климентія. Подальша їхня доля невідома.

Замість Десятинної церкви духовним центром держави став Софійський собор. Звертає на себе увагу те, що Десятинна церква завжди виступає як церква, а Софія як собор.

Після катастрофи 1240 року церква Богородиці Десятинна так і не змогла відродитися у первісному вигляді.

Загальновідомо, що після смерті Велико-го Князя київського Володимира Святославича в 1015 році тіло його поховали у збудованій ним церкві, знаній під назвою церкви Богородиці Десятинної. •

ЗАПИТАННЯ ВІДПОВІДЬ

З: ШО РОБИТИ, ЯКЩО ВИ НЕ ЗНАЄТЕ, ЧИ БУЛИ ОХРЕЩЕНІ?

В: Хрещення — дуже важливий момент у житті кожного, воно — друге народження людини, духовне народження. Тому воно звершується лише раз у житті — бо не можна народитися двічі. У «Символі віри» ми промовляємо: «Визнаю одне хрещення на відпущення гріхів».

Таїнство Хрещення робить нас членами Церкви, відкриває шлях до спасіння, це нове народження для духовного життя, в якому людина може досягнути Царства Небесного. Господь наш Ісус Христос каже: «Якщо хто не народиться водою і Духом, не може увійти в Царство Боже» (Ін. 3: 5).

Якщо Ви не знаєте, чи Вас хрестили в дитинстві, то варто спочатку спитати в родичів. Якщо Ви не знайдете підтвердження, тоді треба звернутися до священника, який знайде правильне рішення у Вашій ситуації і, за потреби, звершить чин таїнства Хрещення. Однак треба пам'ятати – в жодному разі не можна «вдруге хреститися», якщо Ви вже були охрещені!

Охреститися можна будь-коли: не існує якихось обмежень у часі. До цієї події належить готуватися з великою відповідальністю. Насамперед Ви маєте прийти до храму з вірою, покайням та відкритим серцем, щоби прийняти благодать Святого Духа. Головне — пам'ятати, що хрещення — це не просто традиційний обряд, а таїнство, яке відкриває християнину двері до Царства Божого.

З: З ЯКОГО ВІКУ МОЖНА ХРЕСТИТИ ДІТЕЙ?

В: Хрещення є дуже важливим моментом в житті людини. Це Таїнство є другим народженням людини — духовним, для вічного життя у Царстві Божому. Тому й не дивно, що до цієї події завжди готуються з великою увагою.

Зауважимо, що хрещення можна прийняти у будь-якому віці. Зазвичай дитину хрестять після того, як їй виповниться сорок днів — адже тоді мати може увійти до храму та бути присутньою при звершенні Таїнства. Також варто додати, що не існує ніяких обмежень у часі для звершення хрещення: хрестити можна у будь-який день року, незалежно від постів та святкових днів, та у будь-який час. При загрозі життю дитини після народження, хрестити треба якнайшвидше — для цього можна покликати священника навіть до лікарні.

Особливої підготовки дитини до хрещення немає. Батьки та хрещені батьки мають усвідомлено та з відповідальністю поставитися до Таїнства як до духовного народження дитини. Це велика і радісна подія, що має назавжди залишитися в родинній пам'яті.

З: ЧИ МОЖУТЬ ВАГІТНІ АБО НЕЗАМІЖНІ ЖІНКИ БУТИ ХРЕСНИМИ?

В: Вагітні або незаміжні жінки можуть бути хресними, адже канонічних перепон для цього немає. Подібного роду заборони належать до народних марновірств та не мають ніякої сили для православних християн.

ЗАПИТАННЯ ВІДПОВІДЬ

❗ ЯКІ ОБОВ'ЯЗКИ ХРЕСНИХ БАТЬКІВ?

В: 1. Молитися.

Хрещені батьки мають молитися за свого похресника чи похресницю, а також навчити молитися, щоб похресник (похресниця) самі могли спілкуватися з Богом та дякувати Господу і просити Його допомоги в життєвих обставинах.

2. Бути взірцем моралі.

На власному прикладі ви повинні показати дитині чесноти любові, доброти, милосердя, щоб дитина виросла добрим християнином.

3. Віровчительність.

Навчити основ християнської віри та виконати обіцянку, яку ви даєте перед Богом — привести до Нього дитину.

❗ ОБОВ'ЯЗКОВА МОЛИТВА ПРИ ХРЕЩЕННІ ДИТИНИ: ЩО ПОТРІБНО ЗНАТИ ХРЕСНИМ БАТЬКАМ?

В: Молитва «Символ віри» для хрещення — одна з основних в православ'ї, адже вона описує суть християнства, в що саме повинен вірити кожний православний християнин.

Хрещені батьки повинні знати текст молитви «Символ віри», адже вони беруть на себе відповідальність за духовне життя й виховання хрещеника.

❗ ЩО ПОДАРУВАТИ ПОХРЕСНИКУ ЧИ ПОХРЕСНИЦІ?

В: При виборі подарунка для похресника чи похресниці найперше треба пам'ятати, що найкращим даром для них буде ваше піклування про їхню душу.

Не потрібно знову придумувати колесо, адже вже існують перевірені часом церковні традиції, який це має бути дар. Здавна хресні батьки дарували все необхідне для таїнства Хрещення: натільний хрестик, крижму (білосніжна тканина, яка символізує чистоту) та ікону з зображенням святого чи святої, ім'я яке носитиме дитина, або ж ікону ангела охоронителя. Хрестик може бути металевим чи дерев'яним, який варто освятити в храмі. Варто потурбуватися про те, щоб хрестик був неважким, а ланцюжок недовгим.

❗ ЧИ МОЖЕ МАТИ БУТИ ПРИСУТНЬОЮ У ХРАМІ ПІД ЧАС ХРЕЩЕННЯ ДИТИНИ?

В: Хрещення — це духовне народження, тому природно, що родичі та близькі бажають взяти в ньому участь. Для того, щоб мати була присутньою на хрещенні своєї дитини, потрібно звершити вводи́ни, які здійснюються на сороковий день після пологів (священик читає молитву над матір'ю в сороковий день після народження дитини).

У випадку хрещення дитини до 40 днів та коли над матір'ю не звершені вводи́ни, то мати під час Таїнства хрещення може стояти у притворі (невелика вхідна частина храму) і при відчинених дверях середньої частини храму все бачити й чути. •

У серпні святкуємо

2 серпня

Пророка Іллі

4 серпня

Мироносиці
рівноапостольної
Марії Магдалини

5 серпня

Почаївської
ікони Божої Матері

6 серпня

Мучеників
благочестивих
князів Бориса
і Гліба

9 серпня

Великомученика
і цілителя
Пантелеймона

14 серпня

Винесення чесних древ
животворчого Хреста
Господнього

Сімох мучеників
Маккавеевих

Початок
Успенського посту

19 серпня

Преображення
Господа Бога і Спаса
нашого Ісуса Христа

28 серпня

Успіння Пресвятої
Владичиці нашої
Богородиці
і Приснодіві Марії

ПРО РЕДАКЦІЮ

Газета «МОЯ ЦЕРКВА»
Офіційне видання Київської Митрополії
Православної Церкви України

Засновано 16 липня 2019 року
№1 (1), 28 липня 2019

Засновник: Релігійна організація «КИЇВСЬКА
МИТРОПОЛІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ
(ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ УКРАЇНИ)»

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор: диякон Михайло Омелян
Редактор: Костянтин Москалюк
Журналіст: диякон Степан Альмес

Фото: священник Іван Сидор, Андрій Сидор
Відповідальний за випуск: Омелян М.В.

Адреса редакції:
вул. Трьохсвятительська, будинок 6, м. Київ, 01601
Телефон: (044) 278-41-45
E-mail: info@pomisna.info
Сайт: www.pomisna.info
Фейсбук: www.facebook.com/Orthodox.in.Ukraine/

Свідцтво про реєстрацію: КВ 24014-13854Р від 25.07.2019
Видавець: ТОВ «Моя Церква»
Адреса видавця: вул. Трьохсвятительська, будинок 6,
м. Київ, 01601
Телефон: (044) 278-41-45 ©

Друк: ТОВ «Український газетний синдикат»
вул. С. Москаленка, 16Б, м. Бровари
Тираж: 20 000 екземплярів
Замовлення 5570. Номер здано до друку 25.07.2019

ГАЗЕТА РОЗПОВСЮДЖУЄТЬСЯ
БЕЗКОШТОВНО

МІФ

КНЯЗЬ ВОЛОДИМИР У 988 РОЦІ ОХРЕСТИВ «СЛОВ'ЯНСЬКІ НАРОДИ», ЩО ПРОЖИВАЛИ НА ТЕРИТОРІЯХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ ТА РОСІЇ

А продовження цього міфу звучить так: «Завдячуючи хрещенню великоруського князя Володимира Російська православна церква має свою тисячолітню історію»...

Насамперед, за свідченнями різноманітних джерел, християнство на землях Русі з'явилося задовго до хрещення при святому князі Володимирі. Історики та літописці як перше хрещення згадують події, пов'язані зі святим князем Оскольдом, який у 880 році, прийнявши християнство, отримав церковне ім'я Миколай. Описують християнську діяльність княгині Ольги (у хрещенні Олени), і вже пізніше оповідається про масове хрещення киян, здійснене у 988 році її онуком, князем Володимиром Великим (у хрещенні Василієм). Імена саме цих хрестителів Русі закарбовані у святцях Православної Церкви.

Київський князь Володимир хрестив киян, не москвитян, а тим більше, не Росію, бо в ті часи її не існувало, а на місці її майбутнього утворення стояли густі ліси та непрохідні болота. Християнство з Києва поступово рухалося на північ разом з поширенням княжої влади. Як свідчать історики, на сучасній території Росії довго зберігалося язичництво та діяльність волхвів, які протиставили вірі Христовій, влаштовували рухи опору та повстання, навіть вбивали київських місіонерів, які несли на північ світло християнства, а разом з ним — писемність й освіту. Історики наводять численні приклади повстань волхвів у Ростовських і Новгородських землях, датованих XI та XII століттями.

Тому щонайменше дивно чути про хрещення князем Володимиром Росії і «про тисячолітню історію» РПЦ... А щодо хрещення киян, Руси-України, то світло Божої благодаті почало зігрівати душі наших прабатьків задовго до Володимирового хрещення. Однак саме завдяки йому Київська держава стала християнською й таким чином ще у X столітті долучилася до інших європейських країн. •